СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОПП «Менеджмент»

МАКРО ТА МІКРОЕКОНОМІКА

Спеціальність: D3 «Менеджмент»
Галузь знань: D «Бізнес, адміністрування та право»

Освітньо-професійний ступінь:	Фаховий молодший бакалавр		
Статус дисципліни відповідно до навчального плану	Обов'язкова освітня компонента освітньо-професійної програми «Менеджмент»		
Мова викладання:	українська		
Курс, семестр	Другий курс 4 семестр		
Семестровий контроль	екзамен		
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	Обсяг дисципліни 4 кредити / 120 годин		
Аудиторні заняття, годин:	Всього	Лекції	Практичні
денна форма:	66	34	32
заочна форма:	-	-	-
Самостійна робота, годин:	Денна форма – 54	Заочна форма –	
Мета курсу	формування у здобувачів фахової передвищої освіти системи знань про закономірності поведінки споживачів і підприємств, механізми функціонування різних типів ринків, основні макроекономічні процеси та показники, а також інструменти державного регулювання економіки; набуття практичних умінь застосовувати мікро- та макроекономічний інструментарій для аналізу економічного середовища підприємства та обґрунтування управлінських рішень		
Завдання курсу	– формування розуміння закономірностей поведінки споживачів і виробників та набуття навичок аналізу попиту, пропозиції й еластичності; – опанування методів аналізу виробництва, витрат, доходів і результатів діяльності підприємства; – вивчення особливостей функціонування різних типів ринкових структур і ринків факторів виробництва; – засвоєння системи основних макроекономічних показників, закономірностей макроекономічної рівноваги та причин економічної нестабільності; – формування розуміння механізмів державного регулювання економіки, фіскальної, грошово-кредитної, соціальної та зовнішньоекономічної політики; – набуття вмінь використовувати економічні дані, розрахунки та моделі для аналізу економічних процесів і обґрунтування управлінських рішень.		
Компетентності	**ЗК 5.** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. **ЗК 7.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **СК 3.** Здатність застосовувати знання теорії і практики менеджменту для вирішення типових спеціалізованих задач професійної діяльності **СК 9.** Здатність проводити економічні розрахунки.		
Результати навчання	**РН 7.** Розв'язувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності. **РН 14.** Визначати основні економічні показники підприємства (підрозділу) для підвищення ефективності діяльності.		
Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Семестрова складова — 60 балів, екзамен — 40 балів. Практичні заняття: 14 занять × 1 бал повне виконання, коректні розрахунки та аргументований висновок — 1; часткове виконання — 0,5; невиконання — 0). Самостійна робота: 16 завдань × 1 бал повне виконання — 1; часткове — 0,5;		

	невиконання — 0. ІНДЗ — 10 балів: правильність розрахунків і використання даних — до 4; аналіз мікро- та макроекономічних чинників — до 3; обґрунтованість висновків — до 2; оформлення та захист — до 1. МКР № 1 і МКР № 2 — по 10 балів. Кожна містить завдання трьох рівнів: базові тести — 3 бали, аналітичні запитання — 3 бали, розрахункове/ситуаційне завдання — 4 бали. Екзамен — до 40 балів; структуру білета і мінімальний прохідний результат визначають відповідно до чинного положення коледжу. Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності (заохочувальні бали): За рішенням викладача здобувачам можуть присуджуватися бонусні бали за активну участь у наукових конференціях чи гуртках з економічної проблематики, підготовку фахових публікацій, участь в олімпіадах, а також ідеальне відвідування всіх занять та наявність власного якісного рукописного конспекту. Заохочувальні бали додаються до загального рейтингу в межах встановленого Положенням максимуму. *Примітка: Заохочувальні бали додаються до загального рейтингу, проте загальна сума балів за стартовою складовою або дисципліною не може перевищувати встановленого Положенням максимуму.*
Зміст навчальної дисципліни:	**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.** **МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СУБ'ЄКТІВ ТА РИНКІВ** **Тема 1. Теорія споживчого вибору та рівновага споживача** Корисність економічного блага. Загальна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Кардиналістський та ординалістський підходи до аналізу поведінки споживача. Система переваг споживача. Криві байдужості та їх властивості. Гранична норма заміщення. Бюджетне обмеження споживача. Бюджетна лінія та вплив зміни доходу і цін на її положення. Оптимальний вибір та рівновага споживача. Реакція споживача на зміну доходу і цін. **Тема 2. Еластичність попиту і пропозиції та її використання в управлінських рішеннях** Поняття та економічний зміст еластичності. Цінова еластичність попиту. Еластичний, нееластичний та одинично еластичний попит. Чинники цінової еластичності попиту. Еластичність попиту за доходом. Перехресна еластичність попиту. Еластичність пропозиції та її чинники. Вплив часового періоду на еластичність. Практичне використання показників еластичності під час прийняття рішень щодо ціни, обсягу продажу та доходу підприємства. Тут базовий механізм попиту, пропозиції та ринкової рівноваги повторно не вводиться як окрема тема, оскільки він уже вивчається в «Основах економічної теорії». У новій дисципліні цей матеріал використовується як основа для поглибленого аналізу еластичності. **Тема 3. Виробництво, витрати та результати діяльності підприємства** Підприємство як мікроекономічний суб'єкт. Виробнича функція та технологічна залежність між ресурсами й обсягом виробництва. Короткостроковий і довгостроковий періоди діяльності підприємства. Сукупний, середній та граничний продукт. Закон спадної граничної продуктивності. Економічні та бухгалтерські витрати. Явні та неявні витрати. Постійні та змінні витрати. Сукупні, середні та граничні витрати. Взаємозв'язок витрат і результатів виробництва. Сукупний, середній та граничний дохід. Бухгалтерський та економічний прибуток. **Тема 4. Варіація факторів виробництва та оптимум виробника** Вибір підприємством комбінації факторів виробництва. Взаємозамінність виробничих ресурсів. Ізокванта та її властивості. Гранична норма технологічного заміщення. Ізокоста та бюджетне обмеження виробника. Рівновага виробника. Умови мінімізації витрат і максимізації результату. Траєкторія розвитку підприємства. Ефект масштабу виробництва. Постійна, зростаюча та спадна віддача від масштабу. **Тема 5. Поведінка підприємства на ринку досконалої конкуренції** Ознаки ринку досконалої конкуренції. Попит на продукцію конкурентного підприємства. Сукупний, середній і граничний дохід. Умови максимізації прибутку підприємства. Визначення оптимального обсягу виробництва. Прибуток і збитки конкурентного підприємства у короткостроковому періоді. Умови продовження та припинення виробництва. Крива пропозиції конкурентного підприємства. Довгострокова рівновага підприємства і галузі. **Тема 6. Монополія та ринкова влада підприємства** Характерні ознаки чистої монополії. Причини виникнення та бар'єри входження на монополізований ринок. Попит і граничний дохід монополіста. Визначення

оптимального обсягу виробництва та ціни. Максимізація прибутку монополіста. Показники ринкової влади. Цінова дискримінація та її види. Економічні наслідки монополізації. Втрати суспільного добробуту. Необхідність та основні напрями антимонопольного регулювання.

Тема 7. Олігополія та монополістична конкуренція

Сутність та ознаки олігополістичного ринку. Взаємозалежність поведінки підприємств. Стратегічний характер прийняття рішень. Основні моделі поведінки олігополістів. Цінова конкуренція та можливості координації поведінки підприємств. Сутність і характерні ознаки монополістичної конкуренції. Диференціація продукції. Короткострокова та довгострокова рівновага підприємства. Нецінові методи конкуренції. Роль реклами, бренду та диференціації продукту у конкурентній поведінці підприємства.

Об'єднання олігополії та монополістичної конкуренції в одну тему не вилучає відповідного матеріалу з чинної програми, а дозволяє розглядати обидві структури як форми недосконалої конкуренції та порівнювати поведінку підприємств на них. У чинній РПНД ці питання представлені окремими темами.

Тема 8. Ринки факторів виробництва, загальна рівновага та економічна ефективність

Особливості формування попиту на фактори виробництва. Похідний характер попиту на ресурси. Граничний продукт ресурсу та гранична дохідність фактора виробництва. Ринок праці: попит, пропозиція та формування заробітної плати. Особливості ринків капіталу та землі. Взаємозв'язок окремих ринків. Поняття загальної ринкової рівноваги. Ефект зворотного зв'язку. Ефективність розподілу ресурсів. Оптимум за Парето. Ринкова ефективність та передумови виникнення втрат суспільного добробуту.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

Тема 9. Макроекономічні показники та система національних рахунків

Національна економіка як об'єкт макроекономічного аналізу. Основні суб'єкти та взаємозв'язки національної економіки. Кругообіг доходів і витрат. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт та методи його обчислення. Номінальний і реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Валовий національний дохід. Чистий внутрішній продукт. Національний, особистий та наявний дохід. ВВП на одну особу та обмеження використання ВВП як показника суспільного добробуту.

Тема 10. Макроекономічна нестабільність: економічні цикли, безробіття та інфляція

Економічні коливання та циклічність розвитку економіки. Фази економічного циклу. Причини циклічних коливань. Безробіття та його основні форми. Рівень безробіття. Природний рівень безробіття. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Інфляція, її види, причини та способи вимірювання. Індекс споживчих цін. Соціально-економічні наслідки інфляції. Взаємозв'язок інфляції та безробіття.

Тема 11. Споживання, заощадження та інвестиції в макроекономіці

Доходи домогосподарств та їх використання. Споживання і заощадження. Середня та гранична схильність до споживання і заощадження. Функції споживання та заощадження. Чинники споживчих витрат. Інвестиції та їх види. Чинники інвестиційного попиту. Взаємозв'язок заощаджень та інвестицій. Автономні витрати. Ефект мультиплікатора та його економічний зміст.

Тема 12. Сукупний попит, сукупна пропозиція та макроекономічна рівновага

Сукупний попит та його складові. Крива сукупного попиту. Цінові та нецінові чинники сукупного попиту. Сукупна пропозиція. Короткострокова і довгострокова сукупна пропозиція. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Модель AD–AS. Макроекономічна рівновага. Зміни рівноважного обсягу виробництва та рівня цін. Рецесійний та інфляційний розриви. Вплив змін сукупного попиту і сукупної пропозиції на економічну активність.

Тема 13. Державне регулювання економіки та фіскальна політика

Необхідність та межі державного регулювання економіки. Економічні функції держави. Цілі та основні інструменти макроекономічної політики. Державний бюджет. Доходи та видатки бюджету. Бюджетний дефіцит і профіцит. Державний борг. Сутність та цілі фіскальної політики. Дискреційна та автоматична фіскальна політика. Податки і державні видатки як інструменти впливу на сукупний попит. Мультиплікатор державних витрат і податковий мультиплікатор. Вплив фіскальної політики на економічну активність і діяльність підприємств.

Тема 14. Грошовий ринок, банківська система та монетарна політика

Попит на гроші та пропозиція грошей. Грошовий ринок і формування рівноважної процентної ставки. Банківська система та її структура. Центральний і комерційні банки. Створення грошей банківською системою. Банківські резерви та грошовий мультиплікатор. Сутність, цілі та інструменти монетарної політики. Облікова ставка,

	операції на відкритому ринку, норми обов'язкових резервів. Стимулююча та стримуюча монетарна політика. Вплив процентних ставок, грошової пропозиції та монетарних рішень на підприємницьку активність. **Тема 15. Відкрита економіка та зовнішньоекономічна політика** Поняття відкритої економіки. Міжнародний поділ праці та міжнародна торгівля. Експорт та імпорт. Чистий експорт. Платіжний баланс та його структура. Валютний курс та чинники його зміни. Вплив валютного курсу на зовнішньоекономічну діяльність підприємств. Основні інструменти зовнішньоторговельної політики. Вільна торгівля та протекціонізм. Вплив зовнішньоекономічних процесів на національну економіку. **Тема 16. Ринок праці, соціальна політика та економічне зростання** Ринок праці у системі національної економіки. Зайнятість населення та державна політика зайнятості. Доходи населення та їх диференціація. Соціальний захист населення. Основні напрями соціальної політики держави. Поняття та показники економічного зростання. Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання. Чинники економічного зростання. Продуктивність праці, людський капітал, інвестиції, технологічні зміни та інновації як фактори довгострокового розвитку. Взаємозв'язок економічного зростання, рівня життя населення та умов функціонування бізнесу
Пререквізити	Вивчення дисципліни «Макро та мікроекономіка» грунтується на знаннях і вміннях, сформованих під час опанування дисципліни «Основи економічної теорії». Вона забезпечує засвоєння базового економічного понятійного апарату, розуміння принципів функціонування ринкової економіки та поведінки основних економічних суб'єктів. «Основи економічної теорії» вивчаються у ІІІ семестрі, тобто безпосередньо перед інтегрованою дисципліною.
Постреквізити	Результати навчання, сформовані під час вивчення «Макро та мікроекономіка», є основою для подальшого опанування дисциплін «Технологія заснування власної справи та управління бізнесом», «Основи маркетингу», «Планування та організація діяльності підприємства», «Економічне управління підприємством», «Міжнародний менеджмент» та «Основи фінансово-ресурсного забезпечення бізнесу», у межах яких економічні знання використовуються для аналізу діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень.
Інформаційне забезпечення	**Основна література** 1. Шадура-Никипорець Н. Т., Мініна О. В. Мікроекономіка та макроекономіка: основи : навч. посіб. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2025. 290 с. 2. Андрусь О. І. Мікро- та макроекономіка : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 325 с. 3. Дунська А. Р., Жалдак Г. П., Смоляр Л. Г. Мікроекономіка: теорія і практика : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 476 с. 4. Кліменко О. М., Литвиненко А. В., Пивавар І. В. та ін. Мікроекономіка : навч. посіб. / за заг. ред. Т. С. Черкашиної. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 299 с. 5. Панчишин С. М. Макроекономіка : навч. посіб. 4-те вид., випр. і допов. Львів : Апріорі, 2022. 524 с. 6. Макаренко М. І., Семененко Т. О., Петрушенко Ю. М. Макроекономіка : підручник. 2-ге вид., переробл. Суми : Сумський державний університет, 2021. 307 с. **Додаткова** 7. Іванчук Н. В. Мікроекономіка : навч. посіб. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2025. 230 с. 8. Решетняк Н. Б. та ін. Мікроекономіка і основи бізнесу : навч. посіб. / за ред. Н. Б. Решетняк. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2023. 268 с. 9. Бажал Ю. М. Макроекономіка. Конспект лекцій : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2024. 41 с. 10. Шашина М. В. Макроекономіка та мікроекономіка: практикум : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 88 с. 11. Мартин О. М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І : навч. посіб. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с. 12. Панчишин С. М., Островерх П. І. та ін. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. 5-те вид., випр. та допов. Львів : Апріорі, 2021. Кн. 1 : Вступ до макроекономіки. Макроекономіка. 582 с. **Інформаційні ресурси** 1. Державна служба статистики України (Держстат) – офіційний вебпортал статистичних даних України. URL: https://stat.gov.ua./ 2. Статистичний відділ ООН. URL: https://unstats.un.org/UNSDWebsite/ 3. Міжнародний інститут статистики (ISI). URL: https://isi-web.org/
Матеріально-технічне забезпечення	навчальна аудиторія, обладнана мультимедійним комплексом (комп'ютер/ноутбук, проєктор або інтерактивна панель), комп'ютерна техніка з доступом до мережі Інтернет.

	Для проведення практичних занять використовується стандартне офісне програмне забезпечення, зокрема Microsoft Excel для виконання економічних розрахунків, побудови таблиць, графіків і діаграм. Освітній процес забезпечується навчально-методичними матеріалами, презентаціями, статистичними даними та доступом до офіційних електронних інформаційних ресурсів.	
Інформація про науково-педагогічного працівника (з фото)		**Борозенець Володимир Васильович,** викладач циклової комісії з менеджменту e-mail: menedzmentuk@gmail.com моб. тел. (Viber/Telegram): (067)-744-59-57